

Tres llibres que m'han colpit aquest estiu, al marge de polèmiques

M. Desclot, A. Sánchez, A. Murià

JAUME CABRÉ

Aquest estiu, a més de sentir parlar de desastres naturals, polítics i econòmics, i de veure com es barallen els qui s'han de barallar i constatar que en alguns ambients literaris es preparen guerres i polèmiques, m'agradaria fer referència a coses que funcionen. Aquest onze de setembre, en Sam Abrams va publicar un article en aquest diari on, de manera clarivident, situava la qüestió de les polèmiques últimes sobre el paper de la crítica, sobre crítics i ressenyadors i sobre el creador i la crítica. Us hi remeto, perquè en fa una anàlisi molt precisa. Precisament, en aquells moments jo estava escrivint les ratlles que vénen a continuació i que no es poden considerar ni crítica (són apunts no aprofundits) ni ressenya (són apunts subjectius, de lector) sinó un text divulgatiu sobre tres llibres que m'han colpit aquest estiu. Vull fer aquest apunt admirat per a tres de les meves lectures perquè, llevat de la novel·la de Sánchez Piñol, encara no han tingut un ressò important a la premsa, si més no que jo hagi detectat.

El primer llibre és una meravella de síntesi, quantitat i qualitat d'informació i claredat d'exposició. És un llibre subratllable (en els dos sentits: el d'obra notable i el de llibre que has de llegir amb un llapis a la mà). Parlo de *L'edat d'or de la música. Iniciació al Classicisme vienès* de Miquel Desclot i que ha publicat Angle Editorial. Miquel Desclot, que és conegut com a poeta de primera magnitud, rellevant perquè és dels que posseeix de manera indiscutible el do de la llengua, és a més un extraordinari traductor de poesia i de teatre. Bé, per això també és conegut i sobretot, valorat. Allò que no se li coneix tant, si no és en els cercles musicals, és la seva faceta de melòman. Els seus coneixements de música, quasi del tot autodidactes, arrenquen de molt lluny, que jo recordi de quan encara no havia fet la vintena i es veia que ja sabia què volia ser quan fos gran. Els coneixements musicals de Miquel Desclot són esbalaïdors, per vasts i per profunds. Suposo que ens trobem davant d'un musicòleg encobert que fa veure que només és melòman. El cas és que, després de molts anys, ha recollit, actualitzat

i reescrit un seguit de deu conferències que va impartir fa ja temps sobre l'època increïble que abasta la segona meitat del segle XVIII i el primer quart del XIX i la centra en els quatre músics que enriqueixen aquesta època dita clàssica en contraposició a la barroca anterior i al romanticisme posterior: Haydn, Mozart, Beethoven i Schubert. El classicisme és un moment estable, però també és una època de transició cap al romanticisme. Les èpoques de transició, en art, sempre han donat resultats extraordinaris i el classicisme, des d'aquesta perspectiva, n'és un bon

exemple. L'encert del llibre ja comença a l'índex, on promet que ens parlarà de tot. I de fet, ho fa. Al mateix temps, i com que el text original és d'unes conferències, exposa quines són les obres que farà sentir als oients i ens en deixa, als lectors actuals, una referència discogràfica prou singular. Per als amants de la música, és un llibre imprescindible. I no us penseu que us trobareu davant d'una prosa acadèmica, de llibre de text: és un viatge a través d'una música concreta. Podria haver anat acompanyat d'uns quants CD? Ja sé que demano molt però quan toques la glòria i poses equitativa.

Un altre llibre que m'ha captivat és *La pell freda* d'Albert Sánchez Piñol, que ha publicat La Campana. És una novel·la diferent. No és un elogi, o potser sí, però sobretot vol ser una constatació. És una novel·la claustrofòbica, els fets de la qual s'esdevenen en una illa petita i solitària, i que té un toc inquietant des del primer moment que et fa mantenir-te en la lectura perquè vols saber què passarà. "Mai no som infinitament lluny d'aquells qui odiem. Per la mateixa raó, doncs, podríem creure que mai no serem absolutament a prop d'aquells qui estimem. Quan em vaig embarcar ja coneixia aquest principi atroç. Però hi ha veritats que mereixen la nostra atenció, i n'hi ha d'altres amb les quals no ens convenen els diàlegs". Aquest és el començament de la novel·la. A mi em demana, com diria en Màrius Serra, continuar llegint. Existeix

una llei, en art, que implica que tot allò que tu ofereixis com a món creat, les lleis que li atorguis, els paràmetres i els límits entre els quals viu, si són presentats amb saviesa narrativa, es converteixen en versemblants per més que siguin fantasiosos, impossibles i increïbles. I si a sobre fas que aquest món sigui extraordinàriament humà, el mèrit és major i fa insignificants les petites mancances narratives que hi he detectat. De Sánchez Piñol coneixia un interessant llibre sobre dictadors africans (*Pallassos i monstres*) i un llibre de contes, *Les edats d'or*, publicat a Proa. No entro en detalls de l'argument de *La pell freda* per no aixafar guitarras.

I el tercer llibre del qual vull parlar és tota una altra història: em refereixo a les dues últimes obres escrites per Anna Murià, que va morir fa pocs mesos als noranta-vuit lúcidis anys d'edat i que, des que n'havia fet vuitanta, havia anat confegint. El llibre porta el títol de *Reflexions de la vellesa* i està editat per Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Encapçala el llibre un estudi bibliogràfic esplèndid, documentat i aprofundit sobre Anna Murià fet per Jordi F. Fernández. La primera part, que duu el títol del llibre, és una llarga reflexió escrita que comença l'any 1984 i que acaba el 1992 on s'expressa el món, les lectures, la situació vital de Murià en el moment d'escriure. Com diu ella que diu Cioran, quan arribes a una edat que ningú més al teu voltant no té, no pots deixar de considerar-te una supervivent... I com a supervivent, no deixa de llegir. És una reflexió d'una escriptora que és lectora intel·ligent i que adopta l'actitud més sàvia que jo crec que es pot tenir davant de la lectura: la d'estar disposat a consentir que aquella lectura et transformi. Que ho mantingui així una dona de més de vuitanta anys és, senzillament, admirable. La segona part, que duu el títol de *Vet aquí la vellesa de la bellesa*, comença amb una col·lecció de ressenyes i comentaris publicats sobre lectures fetes i continua amb els articles que va publicar, a partir dels noranta anys!, amb freqüència quinzenal a *L'Actualitat* i *El 9 Nou* de Terrassa. És un llibre que, per la seva naturalesa, és còmode de llegir i rellegir. I allò que, des d'un punt de vista literari i social és important, és que és el primer volum publicat (tot i que cal situar-lo com a l'últim, el número 10) de les obres completes d'Anna Murià que PAM publicarà amb l'ajut de l'Ajuntament de Terrassa amb edicions a cura de diversos especialistes i sota la coordinació de Jordi F. Fernández, Jaume Canyameres i Jaume Aulet. Sóc conscient que per a molts de vossaltres, malauradament, Anna Murià encara és quasi una desconeguda. Potser per això m'hi refereixo extensament. El llibre del qual us he parlat pot ser una bona manera de començar a conèixer aquesta escriptora tan vital que va viure intensament l'eufòria dels anys trentes, la guerra, l'exili, el retorn i la vellesa quasi eterna.

Tres llibres per recordar, com molts altres que he llegit i que heu llegit aquest estiu. També ens depara coses bones, la nostra època. No tot és Aznar, els seus odis i les seves desgràcies.

• JAUME CABRÉ. ESCRIPTOR. MEMBRE DE LA SECCIÓ FILOLÒGICA DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

XAVIER PORRATA